

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Жарун О.В.

« 31 » 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Освітній рівень: _____ перший (бакалаврський) _____

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

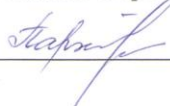
Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: _____ економіки і підприємництва _____

Умань – 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітньої програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність – Умань: Уманський НУС, 2021. – 26 с.

Розробники: Пархоменко Л.А., доцент кафедри економіки, к. е. н., доцент

 Пархоменко Л.А.

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри економіки

Протокол від 5 серпня 2021 року № 15

Завідувач кафедри
економіки

Р.П. Мудрак

«5» 08 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від 31 серпня 2021 року № 1

Голова Л.В. Смолій

«31» 08 2021 року

© УНУС, 2021 рік

© Пархоменко Л.А., 2021 рік

1.ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>	Обов'язкова	
	Спеціальність: <u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>		
Модулів – 1	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й (1-й)	1-й
Загальна кількість годин – 120 год.		Семестр	
		1-й (1-й)	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4		Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	
	Самостійна робота		
	60 год.	108 год.	
Індивідуальні завдання			
-			
		Вид контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія економіки та економічної думки» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Мета вивчення дисципліни: формування цілісного уявлення щодо закономірностей і особливостей історичного розвитку господарства та економічної думки країн Європейської цивілізації; систематизація знань щодо механізму функціонування економічної системи в площині здобутків історико-економічної науки.

Завдання дисципліни:

- забезпечення фундаментальної економічної підготовки фахівців з урахуванням здобутків сучасної історико-економічної науки;
- формування економічної культури та творчого економічного мислення;
- оволодіння сучасною методологією та методами історико-економічного дослідження процесів і явищ господарського життя суспільства;
- розуміння закономірностей і тенденцій сучасного розвитку економіки та економічної науки.

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ФК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Вивчення дисципліни має забезпечити отримання здобувачами таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЕКОНОМІЧНЕ ВЧЕННЯ І РОЗВИТОК ГОСПОДАРСТВА ДО VIII СТ. ДО Н.Е. – 60-Х РОКІВ XIX СТ.

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки

Історико-економічна наука в системі економічних та історичних наук. Двоїтий характер науки (історичні та економічні знання) та його вплив на визначення об'єкту, предмету та структури курсу. Функції економічної історії: акумулятивна (акумуляція господарського досвіду), світоглядна, методологічна, практична, пропедевтична (підготовча). Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації історії економіки та економічної думки. Періодизація Ф. Ліста, Б. Гільдебрандта, К. Бюхера, У. Росту, А. Тойнбі, Д. Белла. Критерії періодизації історичного розвитку форм господарств суспільств Європейської цивілізації.

Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій

Основні риси господарства у період первісної доби та його періодизація. Господарство кам'яного віку. Господарство палеоліту, мезоліту, неоліту. Неолітична революція. Відтворювальне господарство. Агрокультура. Зародження господарської діяльності на українських землях. Трипільська культура. Господарство український земель у мідному, бронзовому та ранньому залізному віці.

Форми рабовласництва в країнах Стародавнього Сходу та античного світу. Східна та антична форми рабства, обміну, кредиту та фінансів. Східна цивілізація – найдавніша цивілізація світу. Неподільність влади та власності. Державна власність на землю як основа економіки давньо східних держав. Особливості східного рабства.

Основа економічних поглядів представників східної цивілізації (Стародавнього Єгипту, держав Межиріччя, Індії та Китаю).

Західна цивілізація як особливий тип політичної організації з допущенням приватної власності. Особливості античного рабства.

Особливості господарського розвитку Стародавньої Греції. Міста-поліси, їх роль у формування Західної цивілізації. Сільське господарство як основа економіки. Економічні погляди давньогрецьких мислителів (Ксенофонт, Платон, Аристотель).

Особливості господарського розвитку Стародавнього Риму. Розвиток сільського господарства. Торгівля та ремесло. Використання рабської праці у ремісничому виробництві. Зростання ролі товарно-грошових відносин, зв'язок з сільським господарством. Економічні погляди Катона, Гракхів, Варрона та Колумелли як відображення економічної реальності.

Криза рабовласницької системи та причини загибелі античного світу. Формування протофеодальних ознак у господарстві.

Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя

Основні риси феодальної економіки. Аграризація та натуралізація господарського життя, сільське господарство як його основа. Формування нової земельної аристократії та підлеглих верств населення.

Держава франків, її основні форми господарювання. Формування феодального землеволодіння та його форми (аллод, бенефіцій, феоде). Формування церковного землеволодіння та його роль у поширенні умовної форми землеволодіння як основи феодальної системи господарства.

Ремесло і торгівля у феодальній системі господарства. Виникнення середньовічних міст як результат відокремлення ремесла від сільського господарства. Корпоративні форми відносин. Комунальні революції. Роль середньовічного міста у відродженні товарно-грошових відносин.

Економічна думка країн Західної Європи в період раннього середньовіччя. Система взаємних зобов'язань між суб'єктами феодалних відносин. Висвітлення цих процесів в «Салічній правді» та «Капітулярії про вілли».

Економічна думка країн Західної Європи у період класичного середньовіччя. Економічні погляди каноністів. Хома Аквінський.

Господарство та економічна думка України в період середньовіччя.

Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.

Економічні причини та наслідки Великих географічних відкриттів. «Революція цін» та її вплив на господарський розвиток Європи. Класичний процес первісного нагромадження.

Криза натуральної системи господарства. Формування мануфактурного виробництва та його роль у генезисі ринкового господарства в країнах Європи та українських землях. Економічна думка періоду первісного нагромадження. Загальна характеристика меркантилізму.

Формування та основні напрямки розвитку інститутів ринкової економіки: національні особливості. Особливості економічного розвитку Нідерландів та Англії. Економічна думка періоду первісного нагромадження капіталу.

Історичні передумови виникнення, сутність та етапи меркантилізму.

Економічний розвиток на східних та західних українських землях.

Економічна думка в Україні у XVI-XVII століттях. Ідеї меркантилізму в документах Б. Хмельницького. Економічні погляди Ф. Прокоповича.

Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)

Передумови формування ринкового господарства індустріального суспільства в провідних країнах Європейської цивілізації.

Особливості розвитку ринкових відносин в Голландії, Великобританії, Франції, Німеччині та США. Господарська система Голландії (кінець XVI-XVII ст.). Голландська торгівля та мануфактура. Причини господарського занепаду.

Піднесення Англії. Аграрний переворот та його значення. Становлення ринкового устрою економіки. Промисловий переворот в Англії, його причини, хід та наслідки.

Франція в період розкладу феодалної системи та зародження ринкового господарства. Особливості розвитку ринкових відносин у Німеччині. Особливості становлення ринкового господарства у США.

Історичні умови виникнення та загальна характеристика класичної політичної економії. Економічні погляди представників історичної школи.

Історичні умови та теоретичні джерела формування марксистської політичної економії.

Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)

Економічні основи української козацької Гетьманської держави та економічна політика Б. Хмельницького.

Зростання ринкових відносин та криза кріпосної системи господарства (друга половина XVIII – середина XIX ст.).

Поширення ідей лібералізму в українській економічній думці та її основні представники (В. Каразін, М. Балудянський, Т. Степанов, І. Вернадський).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ГОСПОДАРСТВО ТА ЕКОНОМІЧНА ДУМКА В ПЕРІОД ІЗ 70-Х РОКІВ XIX СТ. – ДО ПОЧАТКУ XXI СТ.

Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XX ст.)

Нові тенденції у розвитку господарства в останній третині XIX ст. Перехід від системи вільної конкуренції до монополій. Особливості економічного розвитку провідних країн світу в епоху монополістичного капіталізму.

Передумови виникнення і загальна характеристика маржиналізму. Австрійська теорія граничної корисності. Формування неокласичної традиції у західній політичній економії у другій половині XIX – на початку XX ст. Кембриджська і американська школи. Математична школа в політичній економії.

Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)

Спроба реформування аграрного сектору в Російській імперії. Аграрні реформи 1848 і 1861рр. Столипінська аграрна реформа та її здійснення в Україні. Сільське господарство й аграрні відносини в Західній Україні.

Промисловий переворот та індустріалізація на українських землях у другій половині XIX ст.

Зародження і розвиток кооперативного руху. Фінанси і кредит. Грошова реформа царського уряду 1895-1897 рр. Банківсько-кредитна система. Розвиток торгівлі.

Особливості розвитку економічної думки в останній третині XIX ст. Марксистська течія в українській економічній думці. Київська соціально- психологічна школа. Економічні погляди М. Бунге та його послідовників. Аграрні проблеми та ідеї кооперації в українській економічній думці. М. Левицький, Т. Осадчий, Ф. Щербина, Б. Мартос.

Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.)

Економіка провідних країн світу на початку XX ст. Посилення регулятивно- організаційних функцій держави в соціально-економічній сфері США, Німеччини, Англії, Франції.

Економічні причини та наслідки Першої світової війни. Система повоєнних економічних відносин. Світова економічна криза 1929-1933 рр. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта.

Економічний розвиток країн Західної Європи та США у міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.).

Теоретичні основи та економічна програма Д. Кейнса. Трактатування Д. Кейнсом причин порушення рівноваги капіталістичної економіки. Еволюція неокласичної теорії на початку XX ст. Неокласичні теорії ринку та економічного зростання. Світове господарство в роки другої світової війни та її соціально- економічні наслідки.

Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XX ст.)

Бреттон-Вудська система та її вплив на світове ринкове господарство. План Маршала як програма ринкового відновлення економіки Європи.

Стабілізація і подальший розвиток фінансово-торговельної системи. Монетаризм. Інтернаціоналізація, євроінтеграція та глобалізація у світовій системі господарства. Науково-технічна революція 50-70-х років XX ст. Концепції НТР. Економічне зростання США. Теорії економічного зростання та циклу. «Економічні дива» Німеччини і Японії. Теоретична база реформ.

Кризи національних економік та кейнсіанства у 70-80- ті роки XX ст.

Зародження неоінституціонального напрямку економічної теорії. Теорія економічних організацій. Трансакційна теорія фірми (Ф. Найт, Р. Коуз). Економіка права (Р. Познер, Г. Калабре, Г. Беккер). Започаткування теорії суспільного вибору (Д. Норт).

Футурологічний напрям в економічній теорії. Теорія «розриву з минулим» Е. Тоффлера. Оцінка «індустріального» суспільства у період завершення першого етапу НТР та проєкції майбутнього постіндустріального суспільства Д. Белла.

Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи

Господарство України після закінчення I світової війни.

Соціально-економічні заходи радянської влади. Перехід до політики індустріалізації, її характеристика. Суцільна примусова колективізація. Голод 1932 – 1933 рр. як наслідок посилення командно-адміністративних методів управління.

Колективізація та індустріалізація на західноукраїнських землях. Ліквідація немарксистського напрямку в економічній науці наприкінці 20-х років. Утвердження офіційного напрямку у теоретичних дослідженнях.

Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи. Економічні перетворення в період «хрущовської відлиги».

Зниження ефективності радянської економіки у 60 – 80-ті роки. Період «застою». «Перебудова» як остання спроба реформування радянської економічної системи та криза марксистсько-ленінської економічної теорії.

Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)

Структурні та циклічні кризи останньої третини XX ст. Зрушення в галузевій структурі провідних країн світу. Форми державного регулювання економіки.

Криза кейнсіанської теорії. Некейнсіанство (Дж. Хікс, Е. Хансен та ін.) та посткейнсіанство (Дж. Робінсон, Н. Калдор, П. Сраффа). Нове кейнсіанство 80-х рр. XX ст.: пріоритети теоретичного аналізу та макроекономічної політики.

Інформаційно-технологічна революція 70-х – 80-х років XX ст. «Спільний ринок» як форма економічної інтеграції. Утворення Європейського Союзу. Маастрихтські угоди. Розширення Європейського Союзу на Схід.

Подальший розвиток інституціональної теорії. Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла. Теорії суспільства «третьої хвилі», інноваційної економіки, інформаційного суспільства та становлення нової інноваційно-інформаційної моделі суспільства (А. Тоффлер, П. Друкер, С. Масуда).

Розвиток неоінституціоналізму (70-і роки XX ст. – початок 2000-х років). Економічні теорії неоконсерватизму. Криза кейнсіанства та відродження неокласики. Монетаризм як центральна теорія неоконсерватизму. Теоретичні джерела та методологічні особливості. Економічні погляди М. Фрідмена.

Економічна теорія пропозиції. Крива А. Лаффера. Обґрунтування політики стимулювання пропозиції. Лібералізація податкової системи, сприяння технологічній модернізації. Втілення теорії пропозиції в рейганоміці та тетчеризмі.

Теорія раціональних очікувань (Р. Лукас, Т. Сарджент, Н. Уоллес).

Подальший розвиток неолібералізму. Соціально-економічні умови розвитку сучасного економічного лібералізму. Кризовий стан економіки розвинених країн у 70-х рр. XX ст. та криза традиційного економічного лібералізму. Відродження традиційних класичних поглядів та виникнення неолібералізму. Теоретико-методологічні засади та структура нового лібералізму.

Світова економічна глобалізація, її суть та вплив на національні господарства.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п (с)	лаб	інд.	с.р.		л	п (с)	лаб.	інд	с.р.
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
ЕКОНОМІЧНЕ ВЧЕННЯ І РОЗВИТОК ГОСПОДАРСТВА ДО VIII СТ. ДО Н.Е. – 60-Х РОКІВ XIX СТ.												
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій	10	2	2	-	-	6	10	-	2	-	-	8
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.	12	4	4	-	-	4	12	2	-	-	-	10
Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	-	-	32	60	4	2	-	-	54
Змістовий модуль 2.												
ГОСПОДАРСТВО ТА ЕКОНОМІЧНА ДУМКА В ПЕРІОД ІЗ 70-Х РОКІВ XIX СТ. – ДО ПОЧАТКУ XXI СТ.												
Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XXст.)	10	2	2			6	10	-	2	-	-	8
Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)	12	4	4			4	12	2	-	-	-	10
Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.)	10	2	2			6	10	-	-	-	-	10
Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XXст.)	8	2	2			4	8	-	-	-	-	8

Тема 11 Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи	8	2	2			4	8	2	-	-	-	6
Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)	12	4	4			4	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 2	60	16	16	-	-	28	60	4	2	-	-	54
Усього годин	120	30	30	-	-	60	120	8	4	-	-	108

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.			
ЕКОНОМІЧНЕ ВЧЕННЯ І РОЗВИТОК ГОСПОДАРСТВА ДО VIII СТ. ДО Н.Е. – 60-Х РОКІВ XIX СТ.			
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	2	-
2	Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій	2	2
3	Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя	2	-
4	Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.	4	-
5	Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.)	2	-
6	Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.)	2	-
	Разом	14	2
Змістовий модуль 2.			
ГОСПОДАРСТВО ТА ЕКОНОМІЧНА ДУМКА В ПЕРІОД ІЗ 70-Х Р XIX СТ. ДО ПОЧАТКУ XXI СТ.			
7	Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XX ст.)	2	2
8	Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.)	4	-
9	Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.)	2	-
10	Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XX ст.)	2	-
11	Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи	2	-
12	Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. XX – початок XXI ст.)	4	-
	Разом	16	2
Всього		30	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки Історико-економічна наука в системі економічних та історичних наук. Двоїтий характер науки та його вплив на визначення об'єкту, предмету та структури курсу. Функції економічної історії. Формаційний та цивілізаційний підходи до періодизації історії економіки та економічної думки. Періодизація Ф. Ліста, Б. Гільдебрандта, К. Бюхера, У. Росту, А. Тойнбі, Д. Белла. Критерії періодизації історичного розвитку форм господарств суспільств Європейської цивілізації.	4
2	Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій Основні риси господарства у період первісної доби та його періодизація. Господарство кам'яного віку. Господарство палеоліту, мезоліту, неоліту. Неолітична революція. Відтворювальне господарство. Агрокультура. Зародження господарської діяльності на українських землях. Трипільська культура. Господарство український земель у мідному, бронзовому та ранньому залізному віці. Форми рабовласництва в країнах Стародавнього Сходу та античного світу. Східна та антична форми рабства, обміну, кредиту та фінансів. Східна цивілізація – найдавніша цивілізація світу. Неподільність влади та власності. Державна власність на землю як основа економіки давньосхідних держав. Особливості східного рабства. Основа економічних поглядів представників східної цивілізації (Стародавнього Єгипту, держав Межиріччя, Індії та Китаю). Західна цивілізація як особливий тип політичної організації з допущенням приватної власності. Особливості античного рабства.	6
3	Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя Основні риси феодальної економіки. Аграризація та натуралізація господарського життя, сільське господарство як його основа. Формування нової земельної аристократії та підлеглих верств населення. Держава франків, її основні форми господарювання. Формування феодального землеволодіння та його форми (аллод, бенефіцій, феод). Формування церковного землеволодіння та його роль у поширенні умовної форми землеволодіння як основи феодальної системи господарства. Ремесло і торгівля у феодальній системі господарства. Виникнення середньовічних міст як результат відокремлення ремесла від сільського господарства. Корпоративні форми відносин. Комунальні революції. Роль середньовічного міста у відродженні товарно-грошових відносин. Економічна думка країн Західної Європи в період раннього середньовіччя. Система взаємних зобов'язань між суб'єктами феодальних відносин. Висвітлення цих процесів в «Салічній правді» та «Капітулярії про вілли». Економічна думка країн Західної Європи у період класичного середньовіччя. Економічні погляди каноністів. Хома Аквінський. Господарство та економічна думка України в період середньовіччя.	6

4	Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст. Економічні причини та наслідки Великих географічних відкриттів. «Революція цін» та її вплив на господарський розвиток Європи. Класичний процес первісного нагромадження. Криза натуральної системи господарства. Формування мануфактурного виробництва та його роль у генезисі ринкового господарства в країнах Європи та українських землях. Економічна думка періоду первісного нагромадження. Загальна характеристика меркантилізму. Формування та основні напрямки розвитку інститутів ринкової економіки: національні особливості. Особливості економічного розвитку Нідерландів та Англії. Економічна думка періоду первісного нагромадження капіталу. Історичні передумови виникнення, сутність та етапи меркантилізму. Економічний розвиток на східних та західних українських землях. Економічна думка в Україні у XVI-XVII століттях. Ідеї меркантилізму в документах Б. Хмельницького. Економічні погляди Ф. Прокоповича.	4
5	Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIX ст.) Передумови формування ринкового господарства індустріального суспільства в провідних країнах Європейської цивілізації. Особливості розвитку ринкових відносин в Голландії, Великобританії, Франції, Німеччині та США. Господарська система Голландії (кінець XVI-XVII ст.). Голландська торгівля та мануфактура. Причини господарського занепаду. Піднесення Англії. Аграрний переворот та його значення. Становлення ринкового устрою економіки. Промисловий переворот в Англії, його причини, хід та наслідки. Франція в період розкладу феодальної системи та зародження ринкового господарства. Особливості розвитку ринкових відносин у Німеччині. Особливості становлення ринкового господарства у США. Історичні умови виникнення та загальна характеристика класичної політичної економії. Економічні погляди представників історичної школи. Історичні умови та теоретичні джерела формування марксистської політичної економії.	6
6	Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.) Економічні основи української козацької Гетьманської держави та економічна політика Б. Хмельницького. Зростання ринкових відносин та криза кріпосної системи господарства (друга половина XVIII – середина XIX ст.). Поширення ідей лібералізму в українській економічній думці та її основні представники (В. Каразін, М. Балудянський, Т. Степанов, І. Вернадський).	6
7	Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства	6

	провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок XXст.) Нові тенденції у розвитку господарства в останній третині XIX ст. Перехід від системи вільної конкуренції до монополій. Особливості економічного розвитку провідних країн світу в епоху монополістичного капіталізму. Передумови виникнення і загальна характеристика маржиналізму. Австрійська теорія граничної корисності. Формування неокласичної традиції у західній політичній економії у другій половині XIX – на початку XX ст. Кембриджська і американська школи. Математична школа в політичній економії.	
8	Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок XX ст.) Спроба реформування аграрного сектору в Російській імперії. Аграрні реформи 1848 і 1861рр. Столипінська аграрна реформа та її здійснення в Україні. Сільське господарство й аграрні відносини в Західній Україні. Промисловий переворот та індустріалізація на українських землях у другій половині XIX ст. Зародження і розвиток кооперативного руху. Фінанси і кредит. Грошова реформа царського уряду 1895-1897 рр. Банківсько-кредитна система. Розвиток торгівлі. Особливості розвитку економічної думки в останній третині XIX ст. Марксистська течія в українській економічній думці. Київська соціально- психологічна школа. Економічні погляди М. Бунге та його послідовників. Аграрні проблеми та ідеї кооперації в українській економічній думці. М. Левицький, Т. Осадчий, Ф. Щербина, Б. Мартос.	4
9	Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина XX ст.) Економіка провідних країн світу на початку XX ст. Посилення регулятивно-організаційних функцій держави в соціально-економічній сфері США, Німеччини, Англії, Франції. Економічні причини та наслідки Першої світової війни. Система повоєнних економічних відносин. Світова економічна криза 1929-1933 рр. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта. Економічний розвиток країн Західної Європи та США у міжвоєнний період (1919 – 1939 рр.). Теоретичні основи та економічна програма Д. Кейнса. Трактатування Д. Кейнсом причин порушення рівноваги капіталістичної економіки. Еволюція неокласичної теорії на початку XX ст. Неокласичні теорії ринку та економічного зростання. Світове господарство в роки другої світової війни та її соціально- економічні наслідки.	6
10	Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки XXст.) Бреттон-Вудська система та її вплив на світове ринкове господарство. План Маршала як програма ринкового відновлення економіки Європи. Стабілізація і подальший розвиток фінансово-торговельної	4

	системи. Монетаризм. Інтернаціоналізація, євроінтеграція та глобалізація у світовій системі господарства. Науково-технічна революція 50-70-х років ХХ ст. Концепції НТР. Економічне зростання США. Теорії економічного зростання та циклу. «Економічні дива» Німеччини і Японії. Теоретична база реформ. Кризи національних економік та кейнсіанства у 70-80-ті роки ХХ ст. Зародження неоінституціонального напрямку економічної теорії. Теорія економічних організацій. Трансакційна теорія фірми (Ф. Найт, Р. Коуз). Економіка права (Р. Познер, Г. Калабре, Г. Беккер). Започаткування теорії суспільного вибору (Д. Норт). Футурологічний напрям в економічній теорії. Теорія «розриву з минулим» Е. Тоффлера. Оцінка «індустріального» суспільства у період завершення першого етапу НТР та проєкції майбутнього постіндустріального суспільства Д. Белла.	
11	Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи Господарство України після закінчення І світової війни. Соціально-економічні заходи радянської влади. Перехід до політики індустріалізації, її характеристика. Суцільна примусова колективізація. Голод 1932 – 1933 рр. як наслідок посилення командно-адміністративних методів управління. Колективізація та індустріалізація на західноукраїнських землях. Ліквідація немарксистського напрямку в економічній науці наприкінці 20-х років. Утвердження офіційного напрямку у теоретичних дослідженнях. Україна в умовах кризи радянської тоталітарної системи. Економічні перетворення в період «хрущовської відлиги». Зниження ефективності радянської економіки у 60 – 80-ті роки. Період «застою». «Перебудова» як остання спроба реформування радянської економічної системи та криза марксистсько-ленінської економічної теорії.	4
12	Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. ХХ – початок ХХІ ст.) Структурні та циклічні кризи останньої третини ХХ ст. Зрушення в галузевій структурі провідних країн світу. Форми державного регулювання економіки. Криза кейнсіанської теорії. Неокейнсіанство (Дж. Хікс, Е. Хансен та ін.) та посткейнсіанство (Дж. Робінсон, Н. Калдор, П. Сраффа). Нове кейнсіанство 80-х рр. ХХ ст.: пріоритети теоретичного аналізу та макроекономічної політики. Інформаційно-технологічна революція 70-х – 80-х років ХХ ст. «Спільний ринок» як форма економічної інтеграції. Утворення Європейського Союзу. Маастрихтські угоди. Розширення Європейського Союзу на Схід. Подальший розвиток інституціональної теорії. Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла. Теорії суспільства «третьої хвилі», інноваційної економіки, інформаційного суспільства та становлення нової інноваційно-інформаційної моделі суспільства (А. Тоффлер, П. Друкер, Є. Масуда). Розвиток неоінституціоналізму (70-і роки ХХ ст. – початок 2000-х років). Економічні теорії неоконсерватизму. Криза кейнсіанства та відродження неокласики. Монетаризм як центральна теорія	4

неоконсерватизму. Теоретичні джерела та методологічні особливості. Економічні погляди М. Фрідмена. Економічна теорія пропозиції. Крива А. Лаффера. Обґрунтування політики стимулювання пропозиції. Лібералізація податкової системи, сприяння технологічній модернізації. Втілення теорії пропозиції в рейганоміці та тетчеризмі. Теорія раціональних очікувань (Р. Лукас, Т. Сарджент, Н. Уоллес). Подальший розвиток неолібералізму. Соціально-економічні умови розвитку сучасного економічного лібералізму. Кризовий стан економіки розвинених країн у 70-х рр. ХХ ст. та криза традиційного економічного лібералізму. Відродження традиційних класичних поглядів та виникнення неолібералізму. Теоретико-методологічні засади та структура нового лібералізму. Світова економічна глобалізація, її суть та вплив на національні господарства.	
Разом	60

6.1. САМОСТІЙНА РОБОТА (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	6
2	Тема 2. Господарство первісної доби. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій.	8
3	Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя.	10
4	Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств європейської цивілізації у XVI – першій половині XVII ст.	10
5	Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII - 60-ті роки XIXст.)	10
6	Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII - перша половина XIX ст.).	10
7	Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX – початок ХХ ст.).	8
8	Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства та основні напрямки економічної думки України (друга половина XIX – початок ХХ ст.).	10
9	Тема 9. Державно-монополістичний характер ринкової економічної системи країн європейської цивілізації в умовах світової системи господарства (перша половина ХХ ст.)	8
10	Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50- 80-ті роки ХХ ст.).	8
11	Тема 11. Господарство України та його трактування в економічній думці в умовах адміністративно-командної економічної системи.	6
12	Тема 12. Функціонування національних господарств в системі глобальної економіки (90-і рр. ХХ – початок ХХІ ст.).	12
Разом		54

6.2. Тематика рефератів з дисципліни «Історія економіки та економічної думки»

Назва та номер теми	Тема реферату
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	1. Місце і роль історії економіки та економічної думки в системі підготовки спеціалістів з вищою економічною освітою. 2. Умови й напрями економічних досліджень в історії економіки та економічної думки. 3. Становлення та розвиток історії економіки та економічної думки та їх зв'язок з етногенезом українського народу.
Тема 2. Господарство та економічна думка на етапі становлення ранніх цивілізацій	1. Господарство українських земель в праісторичні часи. Господарство трипільців. 2. Виникнення економічної думки в Стародавньому Китаї та Індії. 3. Формування економічних учень в Стародавній Греції і Стародавньому Римі. 4. Господарство Стародавньої Греції. 5. Господарство Стародавнього Риму. 6. Господарство скіфів. 7. Господарство грецьких міст-держав у Північному Причорномор'ї.
Тема 3. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя	1. Особливості становлення феодального господарства в країнах Західної Європи. 2. Розвиток ремесла у Західній Європі в середні віки. 3. Розвиток торгівлі в середні віки. 4. Економічна думка Середньовічної Русі.
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації у XVI – I пол. XVII ст.	1. Роль меркантилізму в розвитку економічних ідей. 2. Особливості меркантилізму в різних країнах. 3. Ідеї меркантилізму в українській соціально-економічній думці кінця XVII – початку XVIII ст.
Тема 5. Формування господарства індустріального суспільства та становлення економічної теорії (друга пол. XVII ст. – 60-ті роки XIX ст.)	1. Розвиток мануфактурного виробництва у Західній Європі у XVI – XVIII ст. 2. Промисловий переворот та особливості індустріалізації в країнах Західної Європи в останній третині XVIII – середині XIX ст. 3. Сутність концепції А. Сміта про «економічну людину» і «невидиму руку» ринку.
Тема 6. Становлення ринкових форм господарства в Україні (друга половина XVII – 60-ті роки XIX ст.)	1. Економічна політика Богдана Хмельницького. 2. Економічний розвиток Запорізької Січі. 3. Економічний стан Лівобережної України за часів Гетьманщини. 4. Соціально-економічне становище Правобережної України. 5. Особливості господарського розвитку українських земель у складі Російської держави та висвітлення цих процесів в українській економічній думці XVIII ст.

Тема 7. Основні тенденції розвитку ринкового господарства провідних країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції та їх відображення в економічній думці (70-ті роки XIX ст. – початок XX ст.)	1. Теоретичні погляди О. Бем – Баверка і Ф. Візера. 2. Розвиток неокласичних традицій у працях А. Маршалла, А. Пігу та Р. Хоутрі. 3. Основні школи маржиналізму. Їх внесок у розвиток світової економічної теорії. 4. А. Маршалл та його внесок у світову економічну науку.
Тема 8. Особливості розвитку господарства індустріального суспільства і основні напрямки теоретичних досліджень в українських землях (друга половина XIX – поч. XX ст.)	1. Аграрні реформи. в Україні у XIX ст. та їх вплив на економічний розвиток України. 2. Столипінська аграрна реформа та її реалізація в Україні. 3. Математична школа в політичній економії України. 4. Економічні погляди М. Туган – Барановського. 5. Економічні ідеї соціалізму в українській економічній літературі. 6. Місце економіко-математичних досліджень Є.Є. Слуцького в розвитку світової економічної науки. 7. Промисловість Східної та Західної України в кінці XIX на поч. XX ст. 8. Внутрішня і зовнішня торгівля в Україні в XIX – на поч. XX ст.
Тема 9. Господарство та економічні дослідження в період державномонополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації	1. Історичні передумови виникнення і загальна характеристика кейнсіанства. 2. Економічне вчення Дж. М. Кейнса і його внесок у розвиток історії економічних учень. 3. Теорія розвитку економіки Й. Шумпетера. 4. Світова економічна криза 1929-1933 рр. та її наслідки. 5. «Новий курс» Ф.Д. Рузвельта. 6. Економічна політика фашистської Німеччини.
Тема 10. Еволюція ринкових систем господарства провідних країн світу (50 – 80 і рр. XX ст.)	1. Порівняльний аналіз теорій економічного зростання некейнсіанців та неокласична модель Р. Солоу. 2. Криза кейнсіанства та причини та основні напрями критики опонентів. 3. Особливості неоліберальної концепції державного регулювання економіки. 4. Еволюція інституціоналізму протягом XX ст.. та значення його ідей для розвитку сучасної економічної думки. 5. Моделі побудови ринкового господарства в провідних країнах світу. 6. Повоєнне відновлення інституціоналізму в економічній теорії. та його синтез. Дж. Гелбрейт, Ф. Перу, Г. Мюндаль. 7. Теорії економічного зростання (моделі ХарродаДомара, Р. Солоу, Н. Калдора). 8. Сутність теорії неолібералізму в інтерпретації А. Ойкена і А. Мюллера – Армака.

Тема 11. Економічний розвиток українських земель в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній літературі	1. Економічні програми національних урядів України (Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, ЗУНР (та спроби їх реалізації). 2. Грошова реформа 1922-1924 рр. 3. Господарська реформа 1965 р., її причини та наслідки. 4. Господарство України в роки війни та післявоєнної відбудови. 5. Становлення директивної системи планування та перехід до перспективних планів. Соціально-економічний зміст довоєнних п'ятирічок та їх реалізація в Україні «Перебудова» як спроба переходу до регульованої ринкової економіки.
Тема 12. Функціонування національного господарства в системі глобальної економіки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)	1. Структурні та циклічні кризи останньої третини ХХ ст. 2. Вплив науково-технічної революції на економіку США. 3. Національні особливості економіки Японії. 4. Загальна характеристика теорії «постіндустріального суспільства» Д. Белла. 5. Проблеми трансформації суспільства та теорія техноструктури Дж. Гелбрейта. 6. Теорія суспільного вибору. Дж. Б'юкенен

7. Самостійна робота для студентів заочної форми навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів заочної форми навчання передбачає написання контрольної роботи. Метою виконання контрольної роботи є закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, засвоєння загальних закономірностей, принципів і методів соціальної відповідальності.

Під час вивчення навчальної студенти заочної форми навчання виконують одне індивідуальне завдання, результати якого представляють у вигляді письмової роботи. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вказівки щодо вибору варіанту контрольної роботи та індивідуальні завдання, що відповідають обраному варіанту, наведено у «Методичних рекомендаціях для самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів заочної форми навчання спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, які входять до методичного забезпечення дисципліни. Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання, правильно виконані тестові завдання.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Теоретичні, розрахункові і практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у семінарських заняттях, при виконанні контрольної роботи, самостійній роботі з навчальною і спеціальною літературою.

Лекція є основною формою навчального процесу. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання. Учасники заняття аналізують проблему, виявляють причинно-наслідкові зв'язки, висувають шляхи її оптимального вирішення, відповідають на запитання і дискутують.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, ділові ігри, презентації. Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкуванні.

Семінари-дискусії (круглий стіл) – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Ділові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Історія економіки та економічної думки» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/index.php?categoryid=898>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок студентів з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для забезпечення оцінювання студентів проводиться поточний (модульний) та підсумковий (екзамен) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань та вмінь студентів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання аналітично-розрахункових робіт, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При контролі виконання індивідуальних завдань, які передбачені робочою навчальною програмою дисципліни, оцінюванню в балах підлягають: самостійне опрацювання окремих питань; написання рефератів, есе; підготовка конспектів навчальних чи наукових тестів; підготовка реферативних матеріалів з публікацією тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули студенти після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт та індивідуальних завдань на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну, з дозволу декана факультету до початку підсумкового контролю (екзамену).

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач.

У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Передача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та підсумкового контролю виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів набраних студентом на підсумковому контролі.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі модульні контролі, передбачені для даної навчальної дисципліни і за рейтинговим показником набрали не менш як 35 балів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів на заключному етапі вивчення дисципліни і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення контролю є комбінованою (передбачає усну відповідь на два теоретичних питання і письмово на один комплект тестових завдань). Зміст і структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, передати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролі і скласти підсумковий контроль. Рейтинговий показник студента з навчальної дисципліни при цьому визначається за результатами повторного складання підсумкового контролю і не впливає на загальний рейтинг студента.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином.

Поточний контроль.

Максимальна сума балів поточного контролю – 100. Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, необхідний для виконання завдань, що передбачені завданнями для самостійного опрацювання; повнота, якість і вчасність їх виконання та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені як предмет дискусії тощо.

2. Модульний контроль.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного змістового модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів (30 тестів за кожним зі змістових модулів). Максимальна оцінка за кожен модульний контроль – 15 балів.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Перездача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем. Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. В такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни, встановлені викладачем.

3. Виконання самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів; виконанні навчальних завдань; опрацюванні лекційного матеріалу; підготовці до виступу на семінарських заняттях; поглибленому опрацюванні окремих лекційних тем або питань; пошуку (підборі) та огляді літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичному розгляді наукових публікацій; контрольній перевірці здобувачами власних знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до модульного контролю; систематизації вивченого матеріалу з метою підготовки до підсумкового контролю (екзамену).

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Історія економіки та економічної думки»
(денна форма навчання)**

Поточний (модульний контроль)													Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
38 балів						32 балів									
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	Модульний контроль (12 балів)	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	Модульний контроль (8 балів)	30	100
4	4	4	6	4	4		4	4	4	4	4	4			

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Історія економіки та економічної думки»
(заочна форма навчання)**

Поточний (модульний контроль)												Контрольна робота	Підсумковий	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
20 балів						20 балів								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	30	30	100
3	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3	3			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вмє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені

програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Пархоменко Л.А. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 051 «Економіка». Умань, УНУС. 2021.
2. Пархоменко Л.А. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка». Умань, УНУС. 2021.
3. Пархоменко Л.А. Методичні рекомендації для виконання самостійної роботи з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 051 «Економіка». Умань, УНУС. 2021.
4. Пархоменко Л.А. Історія економіки та економічної думки. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 Економіка. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=898>

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Базилевич В. Д. Історія економічних учень : підручник. К.: Знання.2005.І ч.567с.
2. Економічна теорія:навч.посібник/Р.П.Мудрак,А.П.Бурляй,В.С.Костюк,Н.М.Котвицька, Я.А.Нестерчук,О.Г.Пенькова,А.О.Ревуцька,Л.В.Смолій,Л.А.Фицик,О.С.Фротер.Умань: Сочінський, 2018,720с.
3. Історія економічних учень: навч. посібник / В.Д. Базилевич, Н. І.Гражевська, Т.В.Гайдай, П.М.Леоненко,А.П.Нестеренко.К.:Знання,2004.1300 с.
4. Ковальчук В. М. Історія економіки та економічної думки : навч.посібник.К.2008.647с.
5. КостюкВ.С.Економічна теорія: нвч.посібник/В.С.Костюк, А. М.Андрищенко, І.П.Борейко, К.:Центручбової літератури,2009, 282 с.

6. Мацелюх Н. П. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 382с.
7. Несененко П.П. Історія економічних учень: навч. посібник. Одеса: ОНЕУ: ФОП Гуляєва В.М.,2017, 448с.
8. Сміт Адам. Дослідження про природу і причини багатства народів /пер. з англ. О. Васильєв, М. Межевікіна, А. Малівський. К.: Наш формат. 2018.736с.
9. Тарасевич В.М., Петруні Ю.Є.Історія економічних вчень:підручник. К.: Центр учбової літератури,2013.352с.
10. ТеліщукМ.М.,ТеліщукМ.М.Історіяекономікитаекономічноїдумки(усхемах,таблицяхірисунках): навч. посібник. Ірпінь,2015.494 с.
11. Шевченко О. Історія економіки та економічної думки.
12. Сучасні економічні теорії. К.:Центрнавчальноїлітератури.2019.288с.
13. ЯкобчукВ.П.,БогоявленскаяЮ.В.,ТищенкоС.В.Історіяекономікитаекономічноїдумки:навч.посібник.К.:Центручбовоїлітератури,2015.476с.
14. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2018. – 775 с.

Допоміжна

- 1.Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV– XVIII ст. –Т. 2: Ігри обміну. – К.: Основи, 1997.
2. Злупко С. М. Історія економічної теорії. – К.: Знання, 2005.
3. Корнійчук. Я. Історія економічної думки України: Навч. пос.– К.: КНЕУ, 2004.
4. Мак-Ніл Вільям. Піднесення Заходу. Історія людського суспільства. – К.: Ніка-Центр, 2002.
5. Маршалл А. Принципи економічної науки: Реф. підр. / Укладач Фещенко В. М. – К.: АДС «УМК Центр», 2001.
6. Новітня історія України (1900-2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. М. Литвин та ін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Вища школа, 2002
7. Тимочко Я О. Економічна історія України. – К.: КНЕУ, 2005.
8. Туган-Барановський М. І. Політична економія. Курс популярний /Відп. ред. Т. І. Дерев'янкін. – К.: Наукова думка, 1994.
- 10.Фещенко В. М. Дослідження проблем становлення та розвитку ринкового господарства в працях економістів України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – К.: КНЕУ, 2003.
11. Пархоменко Л.А , Осіпова А.А., Фротер О.С., Кейнсіанство як економічна стратегія державного регулювання кризового періоду. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2020. № 11 (1). С. 62–68. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-11-6447>
12. Осіпова А.А. Моделі системного формування та реалізації державного регулювання розвитку сільськогосподарського виробництва. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2020. Вип. 97. Ч.2. С. 143–156. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/97/13.pdf>
- 13.Смолій Л.В., Осіпова А.А. Еволюція концепту «суспільний сектор» в контексті теорій економічного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 24. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/185>
14. Бурляй А.П., Костюк В.С., Смолій Л.В., Осіпова А.А. Сучасні теорії економічного розвитку: соціальні аспекти. *Збірник наукових праць Уманського національного*

Інформаційні ресурси

1. Google Scholar – [пошукова система](#), яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
2. Всесвітній банк. Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
3. Всесвітній економічний форум. Режим доступу: www.weforum.org
4. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Електронна бібліотека Lib.com.ua. Режим доступу: <http://www.lib.com.ua/>
6. Електронні каталоги бібліотек України. Режим доступу: <http://e-catalog.name/>
7. Європейський союз. Режим доступу: <http://europa.eu/>
8. Міжнародна організація праці. Режим доступу: <http://www.ilo.org>
9. Міжнародний валютний фонд. Режим доступу: <http://www.imf.org>
10. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
11. Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР). Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
12. Організація Об'єднаних Націй (ООН). Режим доступу: <http://www.un.org/ru/documents/index.html>
13. Офіційний портал Верховної ради. Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
14. Сайт Міжнародної Торгівельної організації. Режим доступу: <http://www.wto.org/>
15. Українська бібліотека – «Джерело». Режим доступу: <http://ukrlib.com/>
16. Урядовий портал. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

14. Зміни у робочій програмі на 2021-2022 навчальний рік.

Зміни, внесені до робочої програми на 2021-2022 навчальний рік, охоплюють:

1. Розширення орієнтовної тематики рефератів.
2. Оновлення переліку рекомендованої літератури.